Toolkit

Duurzaamheid in de ouderenzorg

Een duurzame toekomst is een gezonde toekomst

Volgende

Toolkit duurzaamheid in de ouderenzorg

ActiZ heeft afgelopen jaar een visie op duurzaamheid geformuleerd. Het uitgangspunt? Een duurzame toekomst is een gezonde toekomst. Duurzaamheid is een vanzelfsprekend onderdeel van de ouderenzorg. Dit uit zich in het bevorderen van kwaliteit van leven van cliënten, in vitaliteit en duurzame inzetbaarheid van medewerkers en in het creëren van een gezonde leef- en werkomgeving. Net als ouderenzorg raakt duurzaamheid alle generaties, dit vraagt om solidariteit tussen die generaties.

ActiZ heeft zich verbonden aan de **Green Deal Zorg 2.0.** Deze Green Deal is onderdeel en uitwerking van ambities uit het Klimaatakkoord, het Akkoord van Parijs en de Sustainable Development Goals van de VN.

De ambitie van ActiZ voor 2021-2022 is dat zorgorganisaties hun bijdrage leveren aan de opgave om onze samenleving duurzaam te maken. Dit krijgt concrete invulling in het vastgoedbeleid, de bedrijfsvoering en een gezonde leef- en werkomgeving.

Deze toolkit biedt zorgorganisaties handvatten om aan de slag te gaan met duurzaamheid aan de hand van de **vier pijlers** van de Green Deal: verminderen CO_2-uitstoot, circulair werken, minder medicijnresten en goede leef- en werkomgeving. In de toolkit zit gereedschap zoals informatie over verplichtingen en wetgeving, hulpmiddelen voor verduurzaming, inspirerende voorbeelden en handige websites.

Pijler 1 Verminderen CO_2-uitstoot zorgsector

Deze pijler komt voort uit het Klimaatakkoord gebouwde omgeving. Daarin zijn afspraken gemaakt over verduurzaming van Nederland met als tussentijds streefdoel in 2030 een CO_2-reductie van 49% en als einddoel 95% CO_2-reductie in 2050 ten opzichte van het peiljaar 1990.

- TNO maakt de sectorale routekaart om de verduurzamingsopgave voor de intramurale langdurige zorg vorm te geven.
- Alle zorgorganisaties moeten aantonen hoe wordt gewerkt aan het verminderen van CO_2-uitstoot door middel van een eigen 'routekaart duurzaamheid'. De deadline voor het opstellen van de routekaart is uiterlijk 1 juli 2021.
- Geanonimiseerde gegevens van de tool worden gebruikt om verduurzaming in de sector te monitoren.

CO_2

Scroll over dit vlak om het feitje te kunnen lezen.

Instrumenten

Een **handreiking** van ActiZ, VGN, de Nederlandse ggz en het Milieuplatform voor de zorg (MPZ) helpt zorgorganisaties bij het maken van een eigen 'routekaart duurzaamheid'.

Onderdeel van de handreiking is een tool om de effecten van duurzaamheidsbeleid inzichtelijk te maken. U kunt de **tool** voor de routekaart (het Excel-bestand) kosteloos aanvragen.

Milieuthermometer is een instrument om allerlei duurzaamheidsthema's via milieumaatregelen in de organisatie aan te pakken.

Meer informatie over de **routekaart**: Expertisecentrum Verduurzaming Zorg (EVZ).

Links

Voorbeeld routekaart van zorgorganisatie Careyn

Voorbeeld nieuwbouw locaties Horstendaal en Saanensduin van Zorgbalans: zonder gasaansluiting, mét 500 zonnepanelen en met triple glas

Voorbeeld passief gebouw van zorgorganisatie KleinGeluk

Pijler 2 Circulair werken

Om circulair te werken kijkt men in de eerste plaats naar het vermijden en verminderen van producten. Vervolgens wordt ingezet op het langer gebruiken van producten voordat het wordt weggegooid (reparaties). En tenslotte kijkt men of producten na het weggooien nog kunnen worden gerecycled, zodat ze een tweede leven krijgen, of zelfs nog meer.

- In de zorgsector liggen op dit moment vooral veel mogelijkheden bij de inkoop van voeding, incontinentiemateriaal, medische hulpmiddelen, wegwerpproducten, meubilair, bedrijfskleding, wasgoed en bouwmaterialen.

Instrumenten

Pilots vanuit Intrakoop over circulair inkopen op **afval, voeding,** deeleconomie en **onderhoud**.

Links

Video slim incontinentiemateriaal: Identifi

Voorbeeld circulair woonzorggebouw Zorggroep Noordwest-Veluwe

Workshops circulair inkopen Nevi

Intrakoop pilots en kennisdeling

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) criteriatool voor het realiseren van sociale, innovatieve en duurzame inkoop

Pijler 3 Minder medicijnresten

Medicijnresten verminderen in oppervlakte- en grondwater. Ze komen via urine en ontlasting via het riool in het oppervlaktewater terecht. De medicijnresten zijn een risico voor dieren en planten die in het oppervlaktewater leven.

- Concentraties van verschillende soorten medicijnresten gaan regelmatig over risicogrenzen heen, zo blijkt uit het rapport Medicijnresten en Waterkwaliteit van het RIVM uit 2020.
- Om de hoeveelheid medicijnresten terug te dringen wordt gewerkt aan een Ketenaanpak.

Bestaande oplossingen voor medicijnresten in oppervlaktewater – zoals plaszakken en pharmafilters – zijn gericht op ziekenhuizen. Deze oplossingen zijn voor 'care' zorgorganisaties nog niet realistisch. ActiZ bespreekt met VWS welke mogelijkheden er zijn voor ouderenzorgorganisaties om zich in te zetten op deze pijler.

Scroll over dit vlak om het feitje te kunnen lezen.

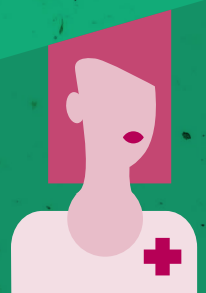

Pijler 4 Gezondheid bevorderen door goede leef- en werkomgeving

Een goede leef- en werkomgeving is gericht op het bevorderen van de gezondheid en het welzijn van bewoners, bezoekers en medewerkers.

Deze pijler sluit aan op de visie van ActiZ op duurzaamheid, daarbij is duurzaamheid een vanzelfsprekend onderdeel van de ouderenzorg. Zorgorganisaties zijn op allerlei manieren bezig met deze pijler door bijvoorbeeld het realiseren van beweegtuinen, huisdieren in het verpleeghuis, creëren van een groene omgeving, realiseren van zorgboerderij etc.

Scroll over dit vlak om het feitje te kunnen lezen.

Instrumenten

Starterskit en stappenplan beweegstimulering bij ouderen van kenniscentrum sport & bewegen.

Implementatie van zorgmodel Planetree bestaande uit drie componenten: betere zorg, helende omgeving en gezonde organisatie.

In het Nationaal Preventieakkoord is vastgelegd dat in 2030 de gehele zorg rookvrij is, dit is in aansluiting op de maatschappelijke beweging de Rookvrije Generatie. De Toolkit Rookvrije Zorg biedt zorgorganisaties handvatten om een rookvrije werk- en leefomgeving te realiseren.

Links

Knuffelkip verbetert leefklimaat bij woon- zorgcentrum Pennemes

Elektrische fiets voor werknemers van zorgorganisatie Vierstroom Zorg Thuis

Beweegtuin met dieren midden in een woonwijk bij De Klinkenberg

Goede voorbeelden van beweegtuinen met een stappenplan voor het realiseren van een beweegtuin

Voorbeeld nieuwbouw Valkenheim Sevagram met gebruik van Zorgmodel Planetree

Wettelijke verplichtingen

Energiebesparingsplicht

Het 'Activiteitenbesluit milieubeheer' verplicht grote zorgorganisaties (verbruik per jaar vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m^3 aardgas) om energie te besparen. De maatregelen in uw zorgorganisatie moeten voldoen aan Erkende Maatregelen Lijst (EML) voor energiebesparing.

De RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) heeft een **Stappenplan Informatieplicht** gepubliceerd waarmee zorgorganisaties kunnen bepalen welke maatregelen nodig zijn.

Met de Informatieplicht wil de overheid energiebesparing versnellen door gerichte handhaving op zorgorganisaties die achterblijven in het nemen van maatregelen. De gegevens kunnen worden ingevuld via het **eLoket van RVO** met **Handleiding e-Loket informatieplicht energiebesparing**.

EED- rapport

Op grond van de wet (Energy Efficiency Directive, ofwel EED) moeten grote zorgorganisaties een **Energieaudit rapportage** inleveren bij het bevoegd gezag.

Zorgorganisaties vallen onder deze verplichting wanneer in alle locaties tezamen meer dan 250 fte werkzaam zijn of wanneer de jaaromzet meer dan € 50 miljoen én een jaarlijkse balanstotaal meer dan € 43 miljoen bedraagt.

Het MPZ heeft hiertoe een **format** ontwikkeld.

Gebouwen met een Milieuthermometer Zorg keurmerk brons of beter voldoen aan de milieuwetgeving en geven daarmee vrijstelling van de verplichte EED-rapportage.

BENG

Voor nieuwbouw geldt vanaf januari 2021 de nieuwe **BENG wetgeving** als onderdeel van het Bouwbesluit. BENG-eisen richten zich naast energiebesparing, ook op de inzet van duurzame energie en het voorkomen van onnodige koelbehoefte.

Goede voorbeelden

- Zorgorganisatie de Koperhorst verduurzaamde tijdens geplande gevelrenovatie. De verbeterde gevelisolatie zorgt voor minder gasverbruik en de afschrijving van het gebouw wordt met 20 jaar verlengd, dit heeft een gunstig financieel effect.
- Stichting Zorgcombinatie Marga Klompé nam afscheid van het oude gebouw Hoge Veld en koos voor nieuwbouw. Het oude gebouw stamde uit 1970, een traditioneel verzorgingshuis dat niet meer toekomstbestendig te maken was.
- In het servicecentrum van Interzorg Noord Nederland zit een keuken en wasserij gevestigd om al hun zorglocaties te ondersteunen. Met gezond eten en drinken, schone was, goede en op tijd geleverde hulpmiddelen. Alles vanuit een maatschappelijk verantwoorde visie op zorg: een duurzaam pand, gebruik van verse, regionale producten en oog voor de vitaliteit van medewerkers.

Klik op de buttons voor meer informatie:

Expertisecentrum Verduurzaming Zorg

RIVM

Milieu Platform Zorgsector

ActiZ

Overige instrumenten, links & video's

De **Milieuthermometer** is een instrument om allerlei duurzaamheidsthema's in de organisatie aan te pakken. Het zet de neuzen van de medewerkers dezelfde kant middels nuttige milieumaatregelen.

Het EVZ beschrijft in een aantal **Verduurzamingskaarten** interessante technologieën die zorgorganisaties kunnen helpen hun zorgvastgoed te verduurzamen. De techniek, reële kosten en opbrengsten en ervaringen uit de praktijk worden hierin gedeeld.

De **energiestrijd** van **Urgenda** is een leuke en laagdrempelige manier voor gedragsverandering rondom energieverbruik.

Alternatieve aanpak van duurzaamheid in de organisatie kan door de aanpak te baseren op **ISO 26000** of de Natural Step.

Meer inspirerende voorbeelden in **ActiZ magazine Bezichtiging van nieuwe woonvormen** met daarin categorie duurzaamheid.

Colofon

Ontwerp door: maan identity. design. content. Ulvenhout
Afbeelding P2: Vilente locatie Het Beekdal

©maart 2021
Deze uitgave mag zonder toestemming van ActiZ voor niet-commercieel gebruik worden gedownload. Afzonderlijk gebruik van het beeldmateriaal is niet toegestaan. Voorts alle rechten voorbehouden.

Disclaimer
Deze uitgave is met grote zorgvuldigheid en met gebruikmaking van de meest actuele gegevens tot stand gekomen. Het is evenwel niet geheel uitgesloten dat de informatie in deze uitgave onjuistheden en/of onvolkomenheden bevat. ActiZ aanvaardt geen aansprakelijkheid voor directe of indirecte schade ontstaan door eventuele onjuistheden en/of onvolkomenheden. Aan de inhoud van deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

brancheverenigingen van zorgorganisaties
verpleeghuiszorg | zorg thuis | revalidatie en herstel | jeugd

Terug